

Giordano Bruno

Giordano Bruno (1548.-1600.) oblikovao je opsežnu metafiziku. Pod utjecajem je, među ostalim, neoplatonizma, NIKOLE KUZANSKOG i KOPERNIKA. Njegova slika svijeta dovodi ga u sukob s inkvizicijom, te je osuđen i pogubljen.

BRUNO prihvaća KOPERNIKOVU heliocentričnu sliku svijeta, ali ispušta sferu nepokretnih zvijezda što ograničuju svemir, koju je ovaj prihvaćao, i preuzima misao beskonačnosti univerzuma. On bi se sastojao od nekoga beskonačnog broja drugih svjetova koji mogu biti jednako tako naseljeni kao Zemlja. Dok se pojedini svjetovi shvaćaju u promjenama i prolazni su, svemir u cjelini jest vječan i nepokretan, jer nema ničega izvan njega nego je sam sav bitak.

Razlog tomu je što i beskonačni Bog može stvarati samo beskonačno:

"Sigurno znamo da ovaj prostor kao posljedica i učinak nekoga beskonačnog uzroka i nekoga beskonačnog principa mora na beskonačan način biti beskonačan."

U sve-jedinstvu božanskoga pratemelja sakupljen (*complicatio*) je cijeli bitak, u njemu se podudaraju sve suprotnosti. Pojedinačne stvari svijeta njegovo su razastiranje (*explicatio*). Tako je sadašnjost božanskoga u svim formama prirode. Bog nije izvan svijeta nego u njemu.

No, u razastrtim pojedinačnim stvarima gubi se jedinstvo suprotnosti. Budući da se tako kod njih raspadaju i mogućnost i zbilja, nikada nisu sve što mogu biti te su stoga nesavršeni, promjenljivi i propadljivi. Uzrok što djeluje u prirodi jest duša svijeta. Duh što iz nje potječe "nutarnji je umjetnik" koji materiju iznutra oblikuje u mnoštvo prirode.

No, materiji nije forma utisnuta izvana nego je u njoj sadržana i iz nje proizlazi.

Materija i svi dijelovi svijeta prožeti su duhom te stoga oduhovljeni.

U svojemu kasnom djelu BRUNO razvija misao

monada, koje kao najmanja i najjednostavnija jedinstva sadržavaju bit stvari, a elementi su prirode.

Ljudski duh teži, u skladu s biti svemira, prema spoznaji beskonačnoga. Beskonačnost je središte oko kojega on kruži, ali ga nikako ne može dostići. Pokret duha stoga je nošen "herojskom strasti" koja vodi porastu svijesti i većoj sličnosti s božanskim.

